

Α/Π ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΤΑ

Το πλοίο και η ιστορία του

Μέρος Α'

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΑΛΩΝ

Το σκαρί του φέρει μια μεγάλη ιστορία που ξεκινά το 1906, περνά δύο παγκοσμίους πολέμους και καταλήγει στον βυθό του Αδάμαντα της Μήλου, όπου παραμένει μέχρι σήμερα. Μέσα στη δίνη του πολέμου, όργωνε το Αιγαίο, χωρίς τελικά να μπορέσει να αποφύγει το τραγικό τέλος

Το φορηγό ατμόπλοιο ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΤΑ, πρώην HEROLD και MAID OF ATHENS, κατασκευάστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα στην τότε γερμανική πόλη Στεττίν στις εκβολές του ποταμού Όντερ. Ήταν μια συνεργατική απόρροια γερμανο-κτητων εταιρειών, την εποχή που η γερμανική εμπορική ναυτιλία αποτελούσε μια από τις κύριες δυνάμεις της ευρύτερης παγκόσμιας ναυτιλίας. Αν και δεν υπάρχει κάτι ιδιαίτερο ή άξιο προσοχής ούτε σε σχέση με τα ναυπηγικά και τα τεχνικά του χαρακτηριστικά, αλλά ούτε και με την επίδοσή του στη ναυλαγορά, το συγκεκριμένο πλοίο αποτελεί μια ιδιαιτερότητα. Και αυτό γιατί η διαχρονική και ιστορική του υπόσταση διέπεται από καθαρά ψήγματα ιστορικής οντότητας, τα οποία αναδεικνύουν, τις άγνωστες πτυχές δραματικών γεγονότων που διαμόρφωσαν, άμεσα και έμμεσα, την ευρύτερη ιστορία του τόπου μας. Η ιστορία του ατμόπλοιου ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΤΑ, κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, του Μεσοπολέμου, και του

Β' Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς και οι λεπτομέρειες της βύθισής του και όλων όσων επακολούθησαν, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα και ένα διακριτό σημείο αναφοράς. Σ' αυτό συνοψίζεται όχι μόνο ολόκληρη η ιστορία της ελληνόκτητης εμπορικής ναυτιλίας του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, αλλά και η γενικότερη ιστορία της Ελλάδας και τα δεινά του λαού της σε σχέση με την παγκόσμια ιστορία. Ακριβώς αυτή η σύνδεση του πλοίου με τους δυο παγκοσμίους πολέμους, το τραγικό του τέλος, ο ρόλος του στη γενική δίνη του πολέμου στο Αιγαίο, οι θάνατοι αντιπλοίων που προήλθαν με αφορμή τη βύθισή του και ο γενικότερος ιστορικός του ρόλος πρόκειται να αναδειχθούν, με τεκμηριωμένες αφηγηματικές λεπτομέρειες, μέσα απ' αυτό εδώ το άρθρο.

Το ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΤΑ βυθίστηκε στις 21 Φεβρουαρίου 1943. Μέχρι και σήμερα βρίσκεται βυθισμένο και οριζόντια επικαθήμενο σε επίπεδο πυθμένα σε βάθος 45 μέτρων, στο φυσικό λιμάνι του κόλπου του Αδάμαντα της Μή-

λου. Η βύθιση προήλθε από τορπίλη κατά τη διάρκεια αεροπορικής επίθεσης της 14ης Μοίρας Βομβαρδιστικών της βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας, πιθανώς κατόπιν πληροφοριών που προωθήθηκαν προς το συμμαχικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής στο Κάιρο της Αιγύπτου, από την ελληνική αντιστασιακή οργάνωση «Υπηρεσία 5-165», η οποία συνέλεγε πληροφορίες για τη δράση των γερμανικών στρατευμάτων στην κατεχόμενη Ελλάδα. Το πλοίο διατελούσε, από το καλοκαίρι του 1941 έως και την ημέρα της βύθισής του, ως επιταγμένο και εξοπλισμένο φορηγό ατμόπλοιο, ενταγμένο στον «Πρώτο Λόχο Αντιαεροπορικών Καταστρώματος Αιγαίου» της γερμανικής Ναυτικής Διοίκησης Αττικής. Δεν ανελκύθη μεταπολεμικά, όπως συνέβη με πολλά άλλα βυθισμένα πλοία –το εύδρομο ΕΛΛΗ στην Τήνο, το αντιτορπιλικό ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ στη Λέρο και πολλά άλλα ναυάγια των ελληνικών θαλασσών. Αυτό το γεγονός το καθιστά ένα από τα πιο ενδιαφέροντα ιστορικά ναυάγια της ελληνικής επικράτειας. ►

Το φορηγό ατμόπλοιο ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΤΑ στο λιμάνι της Χίου τη δεκαετία του '30. Στο φουγάρο του διακρίνεται το εταιρικό έμβλημα της εφοπλιστικής οικογένειας Πίττα: ένα πεντάκτινο αστέρι, το οποίο έφερε στο κέντρο του πάνω σε άσπρο στρογγυλό φόντο ένα κεφαλαίο «Π». (© Αρχείο Αριστείδη Πίττα)

